

Heemkundekring

vehchele

MEDEDELINGENBLAD

Heemkundekring "Vehchele" is aangesloten bij de "Stichting Brabants Heem" en opgericht op 28 april 1981.

Secretariaat: Vosseweide 10, 5467 ME Veghel
Dhr. Arno van den Heuvel, tel. (06 22 45 71 57)
Heemkamer: In "Het Raadhuis", Markt 1 te Veghel,
tel. **06-42 96 61 43** (tijdens openingsuren)
Bankrelatie: Rabobank, IBAN nr. NL52RABO0153393173
t.n.v. Heemkundekring "Vehchele"
Redactie: Henk van der Voort, Esdoornstraat 7,
5461 CH Veghel. tel. (0413) 36 36 51

2017-04

november 2017

Inhoud:

1. Crossroads, 7 september.
2. Open Monumentendagen Meierijstad, 9 en 10 september.
3. Film "Meierijstad Stroomopwaarts", 12 september.
4. Herdenking Market Garden, september.
5. Open Dag Meierijstad, 24 september.
6. Terugblik lezing over voedsel van vroeger, 29 oktober.
7. Mededelingen bestuur en commissies.
8. Lezingen "Op de Markt graven naar het verleden" op **11 en 12 december**.
9. Lezing over Mgr. Bekkers op 15 januari 2018.
10. Lief en leed.
11. Nieuwe leden.
12. Ontvangen materiaal, documentatie.

1. Crossroads 7 september, levensveranderende verhalen 1940-1945

Het was een drukte van belang in de vele ruimtes van het oude raadhuis op donderdagavond 7 september. Zo druk dat sommigen het spoor wat kwijt raakten. Erfgoed Brabant presenteerde hier de aftrap van het verhalenproject Crossroads. Verhalen uit de Tweede Wereldoorlog die het persoonlijke leven van men-

sen hebben veranderd. Herinneringen aan gebeurtenissen die ze nooit meer zijn vergeten. Er kwamen mensen luisteren naar zulke verhalen en ook hoe je zulke verhalen goed kunt opschrijven. Ook waren er mensen met een eigen verhaal, maar niet iedereen vond de plek om zijn verhaal kwijt te kunnen. Wie zelf zo'n verhaal heeft, of iemand kent met zo'n verhaal, kan contact opnemen met www.erfgoedbrabant.nl of telefoon 073-615 62 62. U kunt natuurlijk ook iemand van het bestuur van de heemkundekring aanspreken.

2. Open Monumentendagen Meierijstad 9 en 10 september.

In samenwerking met de andere heemkundekringen van Meierijstad had Vehchele een fietsroute uitgezet langs vele historische plaatsen in de hele gemeente. Het thema "Boeren, Burgers en Buitenlui" werd ruim geïnterpreteerd. In Veghel en Eerde konden vijf locaties bezocht worden. In Eerde de molen en de kerk. In Veghel het oude raadhuis, de Lambertuskerk en de boerderij van Dina en Miet van Eert in de Hoogstraat. Bijna 250 bezoekers lieten zich in Veghel rondleiden. Hoeveel Veghelaren een fietstocht ondernomen hebben naar Erp, Rooi of Schijndel hebben we niet uitgezocht. De route van zo'n vijftig kilometer met de nodige achtergrondinformatie over de monumenten is vastgelegd in een mooi gidsje.

3. Film “Meerijstad Stroomopwaarts”, Oude Raadzaal 12 sept.

Heemkundekring Schijndel heeft goede contacten met de lokale foto- en filmclub. Zo ontstond bij hen het idee om een film te maken over het historisch erfgoed in Meerijstad. De rode draad van de film zou ‘Water’ worden. Voor Veghel een mooi thema aangezien de Aa in Veghel en de Zuid-Willemsvaart een belangrijk aandeel hebben gehad in de ontwikkeling van Veghel. De werkgroep uit Schijndel werkte bijna een jaar aan de film en gebruikte prachtige technieken om verleden en heden in elkaar over te laten vloeien. Aangezien de film niet langer dan een half uur mocht duren, moest er veel geschrapt worden. Uiteindelijk resulteerde het in een film van (toch) drie kwartier waar de onderwerpen op passende wijze door dominee Hanewinkel uit 1798 aan elkaar werden gepraat. Op 12 september werd deze film exclusief voor ca 40 belangstellende leden van de heemkundekring in de raadzaal gedraaid. Lovende woorden, maar natuurlijk ook geluiden over onderwerpen die werden gemist. De film “Stroomopwaarts” is ook op YouTube te bekijken.

4. Herdenking Market Garden

In de stillerimte van de bibliotheek hadden reenactors een soort commandopost uit 1944 ingericht. Als aanvulling hierop had heemkundekring Vehchele de hele maand september in de bibliotheek een kleine expositie ingericht met voorwerpen en documenten uit die tijd. Ook het mooie en kleurrijke dagboek van Annie van Eerd trok veel bekijks.

5. Open dag Meerijstad gemeentehuis 24 september.

Drommen mensen dwaalden op zondag 24 september door de gangen en langs werkplekken in het totaal gerenoveerde stadhuis van Veghel. Zo kwamen ze vanzelf langs de ruimte waar heemkundekringen Vehchele en Erthepe een informatiestand hadden ingericht.

Het accent lag op archeologie. Diverse vondsten werden er getoond, maar ook foto's en tekeningen van opgravingen en verwachtingskaarten. In de ruimte ernaast konden mensen op hun gemak kijken naar de film “Stroomopwaarts” over erfgoed in Meerijstad.

6. Lezing Bernard Vissers over Voedsel van Vroeger, 29 oktober (afsluiting projectmaand “Heel Veghel Bakt” van de bibliotheek)

Hoe kwamen de mensen die in vroeger tijden in het Aadal woonden aan voedsel? Welke planten en dieren hadden ze tot hun beschikking? Dankzij archeologisch onderzoek op De Scheifelaar weten we daar best veel van. In de zuurstofarme bodems van poelen en vennetjes zijn veel, vaak minuscule, sporen gevonden van planten en dieren die een reconstructie mogelijk maken.

In de tijd van de Romeinen deden de boeren op de zandruggen van het Aadal al aan landbouw en hadden zij grote boerderijen met een potstal. In de middeleeuwen waren er soms te weinig mensen om op het land te werken, door besmettelijke ziekten zoals pest, rode loop en de gevolgen van de giftige schimmel moederkoorn in graan.

Zo nam Bernard Vissers de aanwezigen stap voor stap mee door de geschiedenis van Veghel met daarbij steeds het voedsel als rode draad. Na de ontdekkingsreizen kwamen in de 17^e en 18^e eeuw in onze streken veel nieuwe gewassen zoals aardappelen, tomaten en bonen. Veel mensen wilden er eerste niks van weten. Aardappelen vonden ze varkensvoer. Ze werden er ziek van, want ze aten soms de bessen van de plant die juist heel giftig waren.

Deze lezing was de afsluiting van het oktoberproject “Heel Veghel Bakt” van de bibliotheek. Achter in de raadzaal waar de lezing werd gehouden hadden zij een grote tafel vol gezet met oude lekkernijen. Na afloop van de lezing konden de luisteraars naar hartenlust proeven van al dat “oervoedsel”.

7. Mededelingen bestuur

RABO Clubkas Campagne
Het verraste ons zeer positief dat ons dit jaar wederom een groot aantal stemmen is toegekend. Blijkbaar zijn we toch in het vizier gekomen van een groot aantal mensen en dat doet ons deugd!

Dat is ook waar wij naar streven: we willen met en door mensen informatie verzamelen, dat vastleggen en met zo veel mogelijk mensen delen. We willen ons verbinden en integreren. Daar hebben we op de werkvloer veel energie in gestoken en plukken we de vruchten van. Op de jaarvergadering zullen we dit verder toelichten. Iedereen enorm bedankt voor zijn stem of stemmen. Die nieuwe serie attentietegels gaat er nu zeker komen.

Attentietegels, een nieuwe serie in de maak

Op 5 november 2016 zegende pastor Konings, als laatste optreden in het openbaar, de eerste serie attentietegels in. De tegel voor het oude raadhuis, van de oude Lambertuskerk, was het decor van een bijzondere ceremonie. De tegels hebben al veel mensen verwonderd doen stil staan. De geschiedenis wordt zo stukje bij beetje uit de vergetelheid onttrokken. Na een jaar zijn we zover dat we bijna genoeg financiën bij elkaar hebben om een nieuwe serie van eenendertig tegels te realiseren. Voor Veghel zijn dat veertien tegels, voor Eerde vijf en voor Erp twaalf. Er zijn nog enkele tegels die gesponsord kunnen worden. Medio 2018 zullen de tegels daadwerkelijk gelegd gaan worden aangezien productie, vervoer naar Nederland en inplannen van het leggen de nodige maanden gaan duren. Maar dan hebben we toch mooi weer een stukje geschiedenis van ons “heem” op de kaart gezet.

In de nieuwe serie zit ook een tegel over het ziekenhuis

Sjaan van Dijk is verhuisd.

Na meer dan vijftig jaar in Veghel-Zuid gewoond te hebben, is Sjaan verhuisd naar Hertoghof bij Joachim en Anna, waar ze al jaren vrijwilliger is. Tot voor kort liep Sjaan vrijwel dagelijks over de akkers in Veghel en omgeving. Een enorme hoeveelheid aan vondsten die voor onze heemkundekring van grote waarde zijn, was het resultaat. Veel van haar verzameling aan scherven, flesjes, stenen, tegeltjes, munten en sieraden zijn veilig opgenomen in het archief. Sjaan verzamelde heel veel! Dat levenswerk uit te sorteren, is een zware klus. Met hulp begint het op te schieten.

Een morele steun in de vorm van een kaartje, gericht aan haar nieuwe adres, zal ze zeker op prijs stellen.

Adres: Burg. De Kuijperlaan 6-5, 5461 AA VEGHEL

Jaarvergadering

Op maandag 5 februari 2018 houden we onze jaarlijkse ledenvergadering. De agenda voor die avond en informatie over onze activiteiten in het verleden, heden en toekomst, onze dromen, plannen, financiële situatie en bestuurlijke aangelegenheden, ontvangt u in januari.

Dialect

Op 15 maart 2018 zal in Veghel de Brabantse dialectprijs (De Zachte G-Prijs) worden uitgereikt door Jos Swanenberg. Nadere gegevens volgen. Op 20 februari zal Jos een lezing geven over dialect.

8. Lezingen “Graven naar het verleden op de Markt” op 11,12 dec.

Iedereen die de laatste tijd in het centrum van Veghel is geweest zal het opgevallen zijn, de Markt ligt helemaal open. De gemeente heeft gekozen voor een nieuwe inrichting. Omdat er op plaatsen dieper wordt gegraven dan voorheen is er een archeologisch bureau ingeschakeld, want de Markt is wel een plaats waar we bijzondere dingen kunnen verwachten. Dat denken mensen ook die passeren. Achter de hekken hielden ze hun pas in en vroegen aan de archeoloog en zijn vrijwilligers of ze al iets bijzonders hadden gevonden. “Misschien een pot met gouden munten?” Die werd niet gevonden, maar wel andere bijzonderheden. Vooral bijzonder als je deze informatie koppelt aan gegevens die er al zijn.

Daarom leek het ons een goed idee om alle belangstellenden uitgebreid te informeren over wat de recente opgravingen hebben opgeleverd en dat te koppelen aan de geschiedenis van deze markante plek.

We verwachten veel belangstelling, dus wordt de lezing twee keer gegeven: **op maandag 11 en dinsdag 12 december om 19.30 uur.** Rolf Vonk zal u vertellen over de geschiedenis van deze locatie. Archeoloog Kasper van den Berghe uit Zwolle zal u op de hoogte brengen van de recente opgravingen en dat koppelen aan eerdere onderzoeken in beekdalen.

Deze lezingen zijn voor **iedereen gratis** toegankelijk, vandaar dat wij onze leden als eerste hierover informeren. Er mogen per keer maar 80 bezoekers in de Oude Raadzaal, **dus meld u zo snel mogelijk aan bij:**

Dhr. Arno van den Heuvel, Vosseweide 10, tel. 06 22 45 71 57.

9. Bisschop Bekkers, lezing maandag 15 januari 19.30 uur

Bisschop Bekkers, een bijzondere Brabander en Nederlander.

Ruim 50 jaar na zijn overlijden wordt deze bijzonder geliefde Bisschop door velen nog steeds op handen gedragen. Deze aimabele man, met zijn warme en innemende uitstraling is iemand die van zeer grote betekenis is geweest voor de R.K. Kerk in Nederland en ver daarbuiten.

Niet alleen voor de katholieke kerk was hij een belangrijk persoon, hij was ook de grondlegger van de oecumenische gedachte.

Zijn overlijden veroorzaakte in 1966 een emotionele shock in geheel Nederland. De KRO zond de uitvaartdienst in de Sint Jan, de tocht naar zijn geboorteplaats Sint-Oedenrode, alsmede de begrafenis volledig uit. Deze zo populaire Bisschop is bij velen nog lang niet vergeten. In 2000 werd Bisschop Bekkers, die zich heeft ingezet voor de gezinnen en voor de zwakkeren in onze samenleving, gekozen tot de Katholiek van de Eeuw.

Wim van Kreij uit Sint-Oedenrode heeft een boeiende lezing samengesteld met dia's over het leven en werken van Bisschop Bekkers. In de lezing zijn, naast veel foto's, diverse filmfragmenten opgenomen over zijn installatie, diverse Brandpunt T.V.-uitzendingen en "Bij Mies Bouwman in de stoel" waarin Bisschop Bekkers zelf aan het woord komt. Ook van de uitvaart en begrafenis zijn filmfragmenten opgenomen. Hij heeft in zijn lezing ook de installatierede van de nieuwe Bisschop Mgr. G. de Korte opgenomen.

10. Lief en leed

Nagedachtenis aan Jan van Boxmeer en Rien Vlemmings

Begin november, Allerzielen, herdenken we de overledenen van het afgelopen jaar.

Ook bij Vehchele hebben we het afgelopen jaar van diverse leden afscheid moeten nemen. Twee daarvan hadden een speciale rol binnen de vereniging: Jan van Boxmeer, oud-voorzitter, die op 21 april geheel onverwacht overleed en Rien Vlemmings, actief bestuurslid. Rien overleed op 25 juli.

De foto is gemaakt op zaterdag 14 november 2015 in Zijtaart.

Om beiden nog beter in herinnering te houden, hebben we begin november een bijzondere foto in de heemkamer neergezet. Hierop zijn zowel Jan als Rien samen actief aan het werk tijdens een archeologische veldloop.

Overleden leden:

Op 27-8-2017 overleed mevr. Frieda Vugts. Zij was lid vanaf 2000.

Op 22-9-2017 overleed mevr. Bep Roovers. Zij was lid vanaf 2005.

Op 6-10-2017 overleed dhr. Coen Buiting. Hij was lid vanaf 2012.

We wensen de nabestaanden veel sterkte met het verlies.
Mogen zij rusten in vrede.

11. Nieuwe leden:

Dhr. Albert Tünnissen, Berkenstraat 18, Veghel
Dhr. J.W. Versteeg, Dr. v.d. Voortsingel 2, Veghel
Dhr. J.W. den Biggelaar, Vondelstraat 3, Veghel
Dhr. Arno van den Heuvel, Vosseweide 10, Veghel
Dhr. E.G.A.M. van den Oetelaar, Jasmijnstraat 4, Veghel
Mevr. Pia van der Drift, Saffraanveld 7, Veghel
Mevr. Annemie Burger, De Stad 3C, Veghel

Wij heten hen van harte welkom binnen onze vereniging.

12. Ontvangen materiaal, documentatie

In de afgelopen periode ontvingen wij:

Van **dhr. Chris Mouwen** een boek over Liempde en enkele lange handgesmede nagels.

Van **dhr. Albert Tünnissen** onder meer distributiebonnen uit de oorlog en een aantal foto's en documenten met betrekking tot de Lambertuskerk.

Van **dhr. Adriaan van der Linden** zijn mooie boek over Het Beukelaar.

Van **dhr. Jan van Ganzewinkel** enkele plakaten uit Wereldoorlog 2. Verder mochten we een pagina uit de VC scannen over kapelaan Kuijpers van het verzet.

Van zoon **Frank van Ganzewinkel** een complete set wandplaten met foto's en verklarende teksten, over de geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog, het Interbellum en de Tweede Wereldoorlog. (Anne Frank Stichting)

Van **mevr Marianne van Erp- Minkels** o.a. schoolrapporten van de Maria- en Bernadetteschool, stamkaarten met distributiebonnen en religieuze prentjes en documenten.

Van **dhr. Hans Overzet** twee zinken kistjes met een groot aantal notariële aktes uit 19^e en begin 20^e eeuw m.b.t. Veghel.

Van **mevr. v. Breugel, mevr. Diny v.d. Velden, dhr. Ton Harterink en mevr. Rath-Vugts** een groot aantal gedachtenisprentjes.

Van **dhr. M. Ketelaars** een ingelijste luchtfoto van Veghel anno 1953.

Uit de **nalatenschap van Johan Vissers** ontvingen we een origineel schilderij van de Lambertuskerk uit circa 1900 van de bekende schilder Henri Knip. In een later stadium komen we met meer informatie.